

LINUM

Informationsblad från Skånelin

Nr 1. Våren 1987.

FÖRENINGEN SKÅNELIN

Skånelin är en nybildad förening som har till ändamål att:

- * sprida intresse och kunskap om lin och linodling
- * vara kontaktorgan för alla linintresserade
- * underlätta linberedningen för medlemmarna genom anskaffning av maskinell beredningsstation

Verksamhetsområdet är Skåne. Alla med intresse för lin, linodling, linberedning och linprodukter är välkomna som medlemmar. Medlemsavgiften är f n 50:-/år.

Linum, Skånelins medlemsblad, är tänkt att utkomma med 2 nummer per år, ett på våren och ett på hösten. Medlemsbladet skall naturligtvis inte endast skrivas av redaktionskommittén. Alla medlemmar är välkomna med artiklar, synpunkter och annat.

NÄR DU SKALL SÄ LIN I VAR SA TÄNK PÅ ATT...

- Du inte sår på mark som är full av ogräs, särskilt rotoogräs. Då får du stora problem!
- Du inte väljer en linlycka som skuggas av träd eller häckar. Linplantan uppskattar sol och vind!
- Du skall så linet tidigt - samtidigt med vårsåden. Sen sådd kan medföra stora olägenheter! Den tidiga sådden ger dig bättre fiberkvalitet, bättre stjälkstyrka och den minskar risken för skadedjursangrepp. Dessutom kan du skörda tidigare!
- Du skall så linfröet grunt, på endast 2-3 cm djup. Då lyckas du bäst med din odling!
- Du skall kvävegödsla din odling i samband med sådden. Räkna med högst 2-3 kg kalksalpeter per 100 kvadratmeter. Högre kvävegiva ger dig lätt ligglin!
- Du håller efter förekommande ogräs genom att luka 2-3 ggr innan linet nått 2 cm längd. Kemisk bekämpning i småodlingar är både dyrt och farligt!

Eskil

KURSER OCH UTSTÄLLNINGAR UNDER ÅRET

"Välkomna till Hemslöjdens gård!" läser jag i Sätergläntans annons. För den som vill lära linberedning är detta ett bra tillfälle att lägga en god grund i linkännedom och kunskap i odling och beredning av lin. Det är också en skön upplevelse att komma till Sätergläntan i hjärtat av Dalarna.

Lärare är agronom Lars Wilen. Tiden är den 24 - 28 augusti och 31 augusti - 4 september.

Andra arrangemang som berör lin och linodling:

- Linberedningskurs i Svalöv.
- Linspinning på Kulturen i Lund den 21 juni.
- Lantbruk -87 på Bjärsjölagård den 9-12 juli.
- Linets dag på Fredriksdal i Helsingborg
- Lin- och angoradag på Frostavallen 8 augusti
- Linet genom tiderna på hembygdsgården Boarp i Båstad den 22 juli-30 augusti.

-Passa också på att åka förbi Hammenhög i sommar. Där kan man se blommande linfält om man kommer vid rätt tidpunkt.

RuthAnn.

STUDIECIRKLAR

Ta kontakt med ditt studieförbund om Du vill gå studiecirkel i linodling. Kanske har man redan anmälningar från andra intresserade. Annars kanske Du kan hjälpa till att "ragga ihop" minst fyra andra med samma intresse som Du har.

Studieförbundet Vuxenskolan satsar under året på utbildning av ledare i lincirklar. Kanske skulle Du vilja vara cirkelledare? Kontakta din närmaste Vuxenskoleavdelning i så fall!!

Tänk också på att alla cirklar om lin inte behöver innefatta odling och beredning. Man kan studera skrock kring linet, linets betydelse för den egna bygden och mycket annat i cirkelform!! Varför inte ordna en cirkel kring den linutredning som presenteras i detta nummer av LINUM?

Christina

VEM SÄLJER SPANADSLIN - OCH VILKEN SORT SKALL JAG VÄLJA?

Ett bra inköpsställe våren 1987 är Hammenhögs, som kan erbjuda dig fyra linsorter - två blåblommiga och två vitblommiga - till din linlycka. Alla sorterna säljes i förpackningar om 1 kg. Priset är 30:-/kg. Om Du talar om att Du är medlem i SKANELIN, får Du dessutom 10 % rabatt!

Sorter i lager är:
Waza, blåblommigt
Bryta, vitblommigt
Natasja, blåblommigt
Regina, vitblommigt

De båda förstnämnda sorterna är Svalöfs-förädlingar framdragna i Polen. När linförädlingen upphörde i Svalöv på 1960-talet övertogs nämligen alla linförädlingsmaterial av en polsk lininstitution i Poznan, som sedan arbetade vidare med det svenska basmaterialet och därur förde fram sorterna Waza och Bryta.

Waza anknyter, med polsk stavning, till vår gamla kungaätt Wasa. Bryta är den polska stavningen av vårt flicknamn Brita. Sortnamnet uttalas också så.

Natasja och Regina är båda holländska sorter som marknadsföres av Hammenhög.

Alla sorterna är anpassade och användbara för odling inom hela det svenska odlingsområdet för spanadslin. Det är därför inte lätt att ge en sortrekommendation. Läs gärna redovisningen av de danska försöken i LINUM, så kanske du finner ut vad som kan passa dig bäst. Om intet annat hjälper, kan kanske blomfärgen vara avgörande för ditt sortval!

För linfröbeställning, ring Hammenhögs, tel 0414-40400 och be att få tala med orderavdelningen!

Eskil

KORT INFORMATION OM ENZYMRÖTNING

I en nyutvecklad metod att röta lin används enzymer för att bryta ner växtlimmet och frigöra fibrerna. Metoden har utvecklats i Belgien av en professor van Sumere och nu säljes den patenterade enzymlösningen av det danska kemisk-tekniska företaget Novo, som också producerar preparatet.

Enzymrötningsmetoden har många fördelar gentemot traditionella rötningsmetoder. Den säges bli att ge ett högre fiberutbyte med vacker, ljus fiber. Rötningen är snabbt genomförd och tar endast 24 timmar. Den använda enzymlösningen kan användas upprepade gånger efter komplettering av ingående komponenter. Problemet med avfallsvattnet är således ringa.

För att genomföra enzymrötning krävs dock viss energi, då rötningen skall ske i 40-gradig lösning. Efteråt skall den rötade halmen torkas med varmfläkt. Det är också viktigt att enzymlösningen har ett pH (= surhetsgrad) på 5.

För att utröna hur enzymrötningsmetoden fungerar, har i slutet av februari 1987 i Skånelins regi genomförts försök med enzymrötning i liten skala i Svalöv. Natasja och Regina har ingått i provningen. Utfallet av försöket är inte möjligt att redovisa ännu, men vidare upplysningar kan fås genom Eskil Persson, tel 0418-62510.

Vi återkommer i höstens nummer av LINUM med en fullständigare information om enzymrötningsförsöken. Det kan tänkas att flera odlare skulle vilja prova metoden hemma, om det nu pågående Svalövs-försöket lyckas. Skånelin skall i så fall också kunna förmedla enzymlösning och recept på metoden till intresserade.

Kirsten och Eskil

MIN LINODLING 1986...

bestod av 240 kvadratmeter vitt Regina. 3 kg utsäde använde jag och jag sådde i rader med maskin den 7 maj. Det var tydligen gynnsamt väder och jorden väl förberedd, för den 16 maj syntes linet i rader. Det kom sedan mycket tätt, som om varje frö hade grott. Den 6 juli började det att blomma och den 14 augusti ryckte vi det första linet. Det var fint i stjälken, men ej så långt. Någoting hade hänt med det i början på sommaren. Kanske var det hagel som fått huvudstjälken att stanna i växten.

Nu hänger det på loftet i väntan på att rötas och beredas. Först därefter går det att uttala sig om kvaliteten.

Under tiden väver jag in tidigare skördar i min opphämtavävnad. Det är spännande att se skiftningarna i vatten- och landrötat Natasja, Sv 63110 och Waza.

Tankarna går också framåt. Vad sort blir det nästa gång och blir det någon mer odling för min del. Beredningen med de gamla handredskapen är allt för arbetsam.

Men - bråkvälsen är igång och diskussionen också - om hur många par. Lokal finns. Det gäller bara att komma fram till vad som är bäst. Fem, sju eller nio par i rad eller fyra små valsar runt en stor. Det senare föredrogs ju som vi hört av Östgötalin. Det handlar alltså om Skänelin's anskaffande av bråkmaskin.

Föreningen Östgötalin har förresten nu fått sin nytillverkade bråkmaskin. Dom har dessutom hälsat medlemmarna i Skänelin välkomna dit för ett studiebesök.

Får vi då se, hur man på ett mera lättsamt sätt kan bereda sitt lin, så blir det nog ännu en odling för min del. I så fall vill jag då prova den nyare sorten Bryta.

Kirsten

SORTPROVNING AV SPANADSLIN I DANMARK OCH SVERIGE

I Danmark har genomförts försök med spanadslin under 1985 och 1986. År 1985 skedde det på 5 försöksplatser och år 1986 på endast 2 platser. Försöken fortsätter, troligen i ökad omfattning under 1987. Resultaten är redovisade i "Översikt över Landsförsöken 1986".

I Sverige lades 1986 ut 6 officiella försök med spanadslin genom Institutionens för Växtodling, Lantbruksuniversitetet, försorg. Resultaten från dessa föreligger dessvärre ännu inte.

I de danska försöken har Natasja använts som mätarsort, d v s andra sorter har i sina olika karaktärer jämförts med Natasja. Sammanfattningen av resultaten framgår av nedanstående tabell:

2 försök 1986

	Strå- längd	Ligg- säd	kg rent frö/ha	dt strå/ha
Natasja	67	1	458	64,8
Belinka	66	1	+125	+0,6
Regina	66	1	-53	-0,7
Berber	67	1	-134	+5,1
Ariana	72	1	-117	-0,2
Rindo	73	1	-32	+4,1
Waza	72	1	-32	+4,1

antal försök år 1985

	Strå- längd	Ligg- säd	kg rent frö/ha	dt strå/ha
Natasja	72	0,8	1138	48,5
Belinka	71	1,3	+176	-1,2
Regina	73	1,5	+104	-0,6
Berber	78	2,5	+100	+4,5
Ariane	76	1,3	-97	+6,6

Som synes finns det variationer i strållängd, liggsäd och halmutbyte. Argångsskillnaderna synes stora. Natasja och Regina är ganska lika i längd och halmavkastning. Waza, som ju endast varit med 1986, är något längre i stjälken och ger därför också högre halmutbyte. År 1986 noterades ingen skillnad i stjälekstyrka. Under 1985 visade emellertid Natasja den bästa stjälekstyrkan. Sämst var sorten Berber, som inte är aktuell för svensk odling och som också hade den längsta stjälken.

Som en kuriositet presenteras här också fröavkastningen för provade sorter. Man kan notera den stora skillnaden i avkastningsnivå mellan de båda försöksåren.

Eskil

LINUTREDNINGEN

Hösten 1985 tillsatte industriministern Göran Kuylénstjärna, VD i Svalöv AB, såsom enmansutredare i frågor om inhemsk linodling och linberedning. Utredningen blev klar i början av året och kom ut i tryck från regeringskansliet i början av februari 1987.

I utredningen ges en översikt över linets användningsområden och produktionsalternativ för lin i olika skalor för svensk odling. Vidare presenteras nya användningsområden för spånadslin. I utredningens avslutande del berörs också vissa problemställningar rörande oljelinet och det s k kombilinet, en långstjälkig variant av lin med hög produktion av såväl fibrer som olja.

I utredningens förslagsdel sammanfattas i åtta punkter de stimulans- och stödåtgärder som lämpligen bör företas i ett föreslaget 5-årsprogram. Här i inbegripas bl a stöd för den hantverksmässiga hanteringen av spånadslin, stöd för kontraktbunden areal av såväl spånads- som oljelin, stöd för forskning kring den industriella användningen av linfibrer och färgkemisk forskning. Det föreslås också att växtförädling av lin återupptas i begränsad skala. Den skattade kostnaden för ett genomförande av hela det föreslagna utvecklingsprogrammet uppgår till 10 miljoner kronor per år.

Linutredningen kan beställas från:
Allmänna förlaget
Kundtjänst
162 89 STOCKHOLM

eller per telefon 08-7399630

Eskil

NYUTKOMMEN LITTERATUR

VÄVSKROCK. Tro, sed och sägen kring spånad och vävning. Författare är Carl-Herman Tillhagen och boken är utgiven på LTs förlag 1986.

Boken handlar bl a om skrock kring lin och hampa, om seder och trölldom kring spinning och vävning, samt om folkdiktning som har samband med dessa saker. För cirkelledaren i textila ämnen är det tacksamt att kunna berätta om sådant här, varför boken anbefalles till läsning.

Christina

OBS! Alla Ni medlemmar i Skånelin som betalt Er årsavgift!!

Kassören meddelar att flera av Er (7st), har glömt att skriva avsändare på postgirotalongen. Då är det inte lätt att hålla reda i en medlemsmatrikel. Om Ni känner på Er att Ni glömt detta så hör av Er till föreningens kassör Karin Gustavsson, tel. 0418-63991 och kontrollera saken!!

Vi i redaktionskommittén är f n

Eskil Persson 046-118025 (kvällstid)
Kirsten Persson 0418-60303
Rut Ann Titelmann 0414-30138
Christina Liljegren 046-209351

och vi vill önska er framgång med årets odling. Vi hörs i ett nytt LINUM till hösten. Skriv gärna och berätta om hur din egen odling utfallit i sommar! Har Du tips, synpunkter, klagomål eller beröm, sätt det på pränt och skicka det till LINUM:s redaktion per adress: Christina Liljegren, Stationsbacken 3, 240 10 DALBY.